

НЕФОРМАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОСТІР, ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ

Анотація. У статті подано загальну характеристику, класифікацію та основні принципи проектування неформальних навчальних просторів в університетських культурних центрах.

Ключові слова: неформальний навчальний простір, кампус, університетський культурний центр

Постановка проблеми. З часів Середньовіччя складовою ідеєю університету було активне суспільне життя студентів [4]. Однак багато сучасних кампусів позбавлені загальнодоступних громадських культурних просторів. Студенти проводять більшу частину свого часу за межами лекційної зали чи навчальної аудиторії (групи приміщень, які ми можемо віднести до офіційного або формального простору для навчання). В цей час вони спілкуються, самостійно навчаються, відпочивають. А відбувається це, нажаль, за межами університету. Причиною цього є відсутність у більшості студмістечок так званого неформального простору. Це простір, який провокує соціальну взаємодію: несподівані зустрічі, імпровізовані розмови. Він сприяє особистісному і професійному зростанню. За словами Брауна М.Б.[3] заклади харчування, коридори, холи, площі, двори, гуртожитки стають важливими елементами для формування неофіційних зон для самостійного і групового навчання. Проте, характер перерахованих існуючих груп приміщень здебільшого є хаотичним та непристосованим, або просто не передбаченим для такої функції. Тому інтеграція неофіційних навчальних просторів у склад функціонального наповнення університетського чи міжвузівського центру культури значно покращить відвідуваність таких закладів і заповнить прогалини в організації навчального процесу на території університету.

Обґрунтування актуальності. Громадський простір у вигляді неофіційних (неформальних) навчальних зон є актуальним сьогодні внаслідок:

- усвідомлення того, що більшість навчальних заходів відбувається за межами формального середовища;
- відсутності відкритих зон для самостійного навчання у вільний час та між парами в межах кампусу в більшості сучасних університетів України;
- проектування неформального навчального середовища є інноваційним та охоплює багато інтересів: зазвичай такі простори межують з закладами

харчування і торгівлі, що позитивно впливає на їх рентабельність, та може стати джерелом прибутку для університету;

- сучасні методи викладання і навчання вимагають неформального навчального простору. Навчальний простір повинен дозволити студентам пізнати один одного і вступити в діалог, працюючи над колективним проектом і взаємодіяти в різних напрямках.

Виклад основного матеріалу.

Зважаючи на актуальність даного питання, університети повинні перелаштовувати або будувати новотипні навчальні простори для того, щоб виправдати очікування майбутніх студентів.

До прикладу, Knight Hall & Bauer Hall, Вашингтонського університету в Сент Луїсі (рис.1.) яскраво демонструє як створений неформальний навчальний простір позитивно впливає на інтенсивність використання середовища, робить привабливим та комфортним. Середовище студентського центру Джозеф А. Стегер в Університеті Цинциннаті (рис.2.) це ще один приклад того як неформальні навчальні зони збільшують час присвячений навчанню. Даний об'єкт демонструє, що його простір не обмежується стінами, а гармонійно співпрацює з зовнішнім середовищем, виконуючи низку практичних завдань, зокрема, інтеграція окремих будівель у єдину систему, створення середовища для довготривалого перебування відвідувачів.

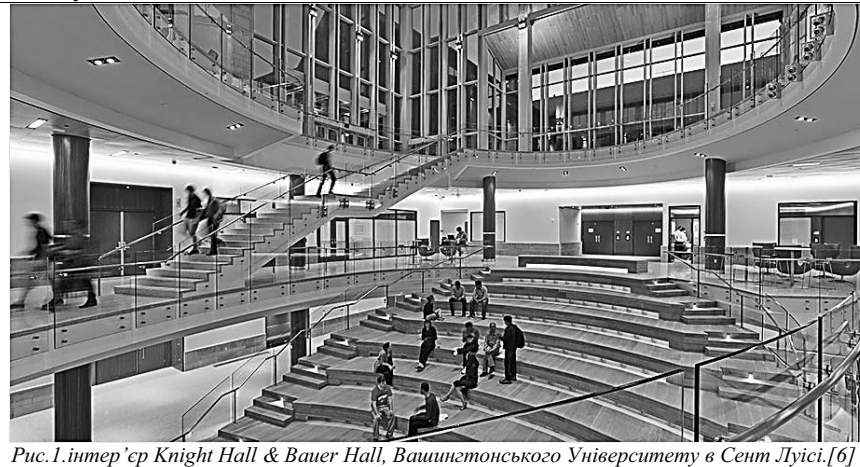

Рис.1.інтер'єр Knight Hall & Bauer Hall, Вашингтонського Університету в Сент Луїсі.[6]

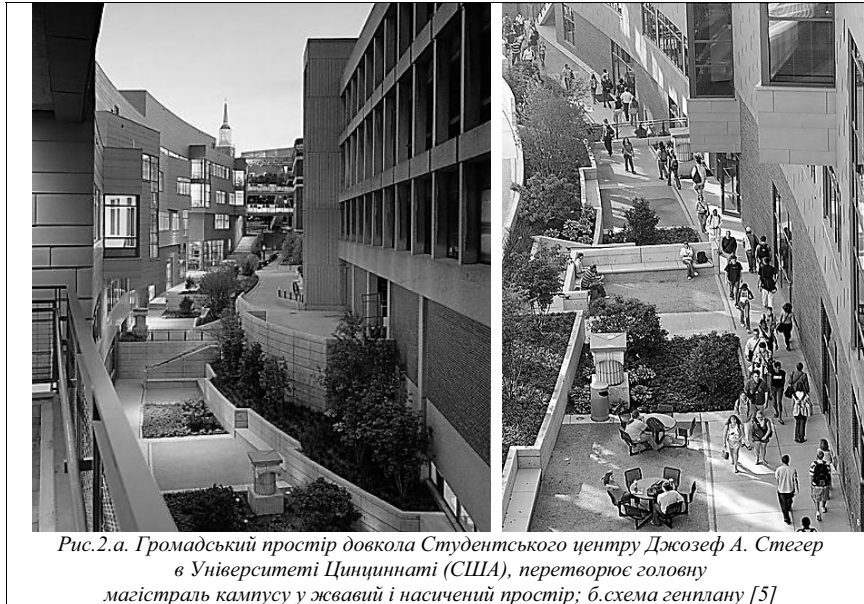

Рис.2.а. Громадський простір довкола Студентського центру Джозеф А. Стегер в Університеті Цинциннаті (США), перетворює головну магістраль кампусу у живий і насичений простір; б.схема генплану [5]

Наведені дані ілюструють інтеграцію простору в університетські об'єкти культури, заснованого на розумінні того, як студенти працюють і живуть.

Неформальний простір на території кампусу можна поділити на два основних підвиди:

Зовнішні

- Сквери
- Корт яри
- Пішохідні шляхи
- Амфітеатри
- Сади на дахах

Внутрішні

- Вестибюлі
- Коридори
- Криті атріуми
- Холи
- Заклади харчування
- Пристосовані приміщення

За дієвою організацією такий простір можна поділити на зони:

- Зона тихого навчання
- Зона навчання у групах
- Зона для проведення презентацій та зустрічей

При проектуванні неформальних навчальних просторів слід дотримуватись таких принципів:

Правильний просторовий дизайн має бути візуально цікавим , і при тому не повинен відволікати від здатності зосереджуватися.

Мотивація: добре продумані місця для навчання мають мотиваційний ефект на студента. Неформальні навчальні зони створюють середовище, яке є простим та приємним для роботи за межами навчальних класів. Залучення студентів в аспектах дизайну є важливим, адже це означає, що учні можуть обирати комфортні умови навчання.

Індивідуалізація і узагальнення: студенти, як суспільний прошарок, є однолітками, що зменшує комунікативні перешкоди між ними. Саме тому навчальні зони з відкритим плануванням забезпечують як індивідуальне так і колективне середовище. Зміни у дизайні інтер'єру та ландшафту можуть допомогти навігації студентів у просторі і скорегувати їх поведінку у відповідності до мети простору. Цей підхід вітається і підтримується всіма типами студентів оскільки заохочує їх до різних шляхів навчання.

Гнучкість і трансформація у проектних рішеннях неофіційних навчальних зон стала необхідністю у зв'язку з швидкими технологічними змінами і зростанням кількості студентів. Можливість швидко та безперешкодно змінювати параметри простору дає змогу розширити цільовий діапазон його використання.

Ергономічність – це більше ніж просто комфортний стілець. Ергономічне мислення розглядає все середовище і те, як воно взаємодіє із людським тілом. Добре сплановані пішохідні зв'язки, відкритий доступ до обладнання та витратних матеріалів, а також простота переміщення меблів – це все запорука ергономічності простору. Зважаючи на розмаїття людських параметрів меблі мають бути регульованими. Варто пам'ятати два основних принципи ергономічності: не повинно завдавати болю і не повинно травмувати.

Сучасні навчальні приміщення мають бути зорієнтованими на студента, та повинні забезпечуватися необхідними технологіями для задоволення суб'єктивних потреб студента. Особлива увага має приділятися тому, що кожен сучасний студент має особисті технічні пристрої, за допомогою яких він здійснює навчання. Тому, при проектуванні слід враховувати всі вимоги, які пов'язані із доступом до інтернет ресурсів та електромережі [7].

Висновки.

Неформальний навчальний простір може змінити на краще сприйняття навчального процесу. Кожне рішення, прийняте архітектором, впливає на дії людей, що навчаються і викладають у цьому просторі. Навчання буде ефективнішим, коли навколишнє середовище працюватиме як його потужний інструмент, проте, ця категорія стикається із рядом проблем:

1. Загальнодоступний громадський простір майже ніколи не входить до проекту капітального будівництва вузів.
2. У випадках, коли такі зони передбачаються в проекті, то в процесі експлуатації перепрофілюються під формальні навчальні приміщення. Це

відбувається внаслідок зростання кількості студентів, що призводить до нестачі аудиторного фонду.

3. Неформальний навчальний простір, як правило, не належить до конкретного департаменту або установчої групи, що зумовлює нестачу технічного забезпечення.

4. Зони такого типу здебільшого організовується по факту, вже в існуючому середовищі. Часто через пристосувальний характер не виконують свою функцію.

5. Доволі мало реалізованих прикладів для визначення універсальної моделі чи норм для проектування, що базувалися б на практичному досвіді.

Студенти і викладачі як і інші, хочуть жити чи працювати в приємному, стимулюючому, привабливому і безпечному середовищі. Проте, це доволі часто ігнорується при проектуванні вузів. Великі кошти затрачаються на будівництво об'єктів, які приховують свої активи за глухими стінами. На нашу думку доцільніше було б спрямувати частину інвестицій на створення відкритого громадського простору, адже дослідження та опитування довели, що університети з розвинутою системою загальнодоступних культурно-просвітницьких та громадських об'єктів користуються більшою популярністю серед абітурієнтів, інвесторів та партнерів [1, 2].

Література:

1. Проскуряков В.І., Дмитраш О.Ю. / Сучасні тенденції формування архітектури міжвузівських об'єктів культури, Вісник «Архітектура», Національного Університету «Львівська політехніка», №757, – С.105- 108;
2. Дмитраш О.Ю. Об'єкти культури як вагомий чинник формування громадського простору університетів// Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції: Архітектура та Екологія - К.: НАУ, 2014. - С.141-143.
3. Brown, M., & Long, P. (2006). Trends in Learning Space Design, Learning Spaces Available from www.educause.edu/learningspaces
4. Dober, R. P. (1996). Campus Architecture : Building in The Groves of Academe. New York: McGraw-Hill.
5. Kull, R., Cincinnati Student Center by Moore Ruble Yudell, http://www.architectureweek.com/2012/0222/culture_1-1.html
6. Olin Business School—Knight Hall & Bauer Hall, Washington University in St. Louis, <http://www.moorerubleyudell.com/projects/olin-business-school-knight-hall-bauer-hall-washington-university-st-louis#>
7. Muhammad Hilmy Bin Muslim, The Use of Informal Learning Space By Students in UiTM Shah Alam Campus, Department of Town and Regional Planning, Faculty of Architecture, 2011

***Аннотация.** В статье представлена общая характеристика, классификация и основные принципы проектирования неформальных учебных пространств в университетских культурных центрах.*

***Ключевые слова:** неформальное учебное пространство, кампус, университетский культурный центр*

***Abstract.** The article presents a general characterization, classification and basic design principles of informal learning spaces in university cultural centers.*

***Keywords:** informal learning space, campus, university cultural center*